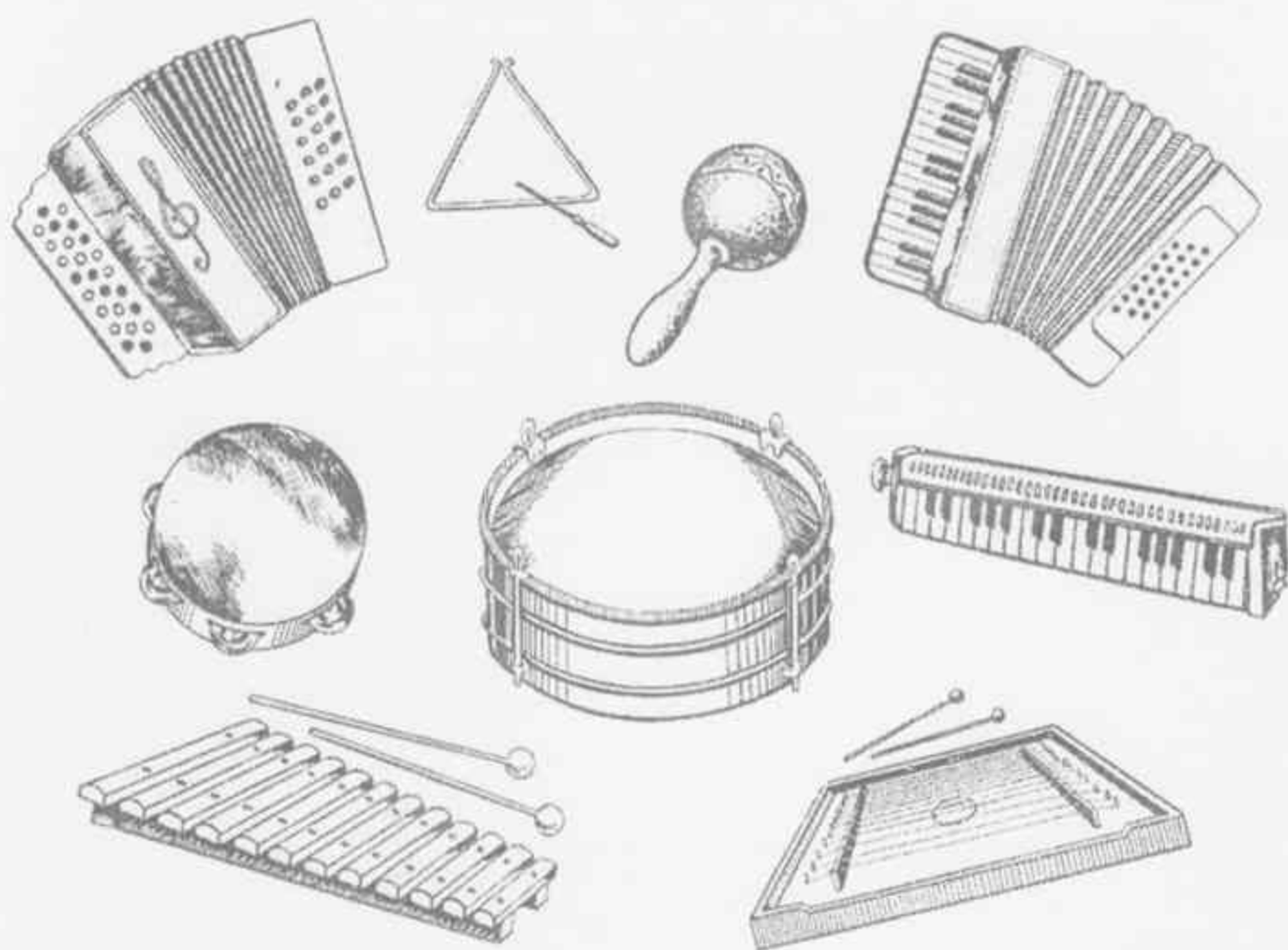

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Попович А.В.

**ДИТЯЧІ ОРКЕСТРОВІ
ТВОРИ МИКОЛИ ЛЕОНТОВИЧА
У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

м. Кам'янець-Подільський
2007

Львівська
Друкарня

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Попович А. В.

**ДИТЯЧІ ОРКЕСТРОВІ
ТВОРИ МИКОЛИ ЛЕОНТОВИЧА
У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

(Присвячується 130-річчю М. Д. Леонтовича)

*Навчально-репертуарний посібник
для учнів I – IV класів загально-освітньої школи*

Кам'янець-Подільський

УДК 372. 4: 78 (075. 2)

ББК 74.266. 7 я 721

П 57

Рецензенти:

Лабунець В. М. – професор, зав. кафедри історії, теорії музики
і гри на музичних інструментах
Кам'янець-Подільського державного університету.

Олійник В. Ф. – доцент кафедри історії, теорії музики
і гри на музичних інструментах
Кам'янець-Подільського державного університету.

Попович А. В.

П 57 Дитячі оркестрові твори Миколи Леонтовича у початковій школі: Навчально-репертуарний посібник для учнів I – IV класів загально-освітньої школи. – Кам'янець-Подільська міська друкарня, 2007. – 32с.

УДК 372. 4: 78 (075. 2)

ББК 74.266. 7 я 721

Твори, представлені у посібнику, інструментовані для оркестру дитячих музичних інструментів, сприяють вихованню моральності, духовності, національної свідомості, а також формуванню мотивації у навчанні та потреби у творчому самовираженні в умовах колективного музикування. Навчально-репертуарний посібник розрахований на музичних керівників дитячих установ та вчителів музики шкіл різного типу навчання.

*Рекомендовано до друку вченою радою
Кам'янець-Подільського державного університету.
(Протокол №9 від 25 жовтня 2007р.)*

© Попович А. В., 2007

Від автора

Успішне навчання учнів початкових класів на дитячих музичних інструментах і їх музично-естетичне виховання можливе за умов, коли позакласна робота включається в загальну систему естетичного виховання в школі і поєднується з іншими формами виховної роботи, в тому числі із класними уроками музики.

Музичний репертуар учнів, які вчать грати на дитячих музичних інструментах, має відповідати їхнім віковим можливостям, особливостям та інтересам. Навчання учнів молодших класів гри на дитячих музичних інструментах в умовах колективних форм роботи – глибоко специфічний процес. В учнів цього віку цілком природно виникають ускладнення в оволодінні основними постановочними навичками гри, особливо при колективному навчанні, коли застосовувати прийоми традиційної індивідуальної методики навчання.

Ці труднощі пояснюються не лише віковими особливостями кінестетичної сфери молодших школярів, а й значною мірою характером методів та прийомів, які застосовуються в існуючій практиці індивідуального і колективного навчання. При навчанні дітей гри не завжди приділяється достатня увага розвитку музично-слухових уявлень, що призводить до надбання механічних виконавських навичок. Крім того, учням дається недостатній обсяг знань з основ музичної грамоти, що не забезпечує свідомого виконання ними самостійних музично-слухових завдань (сольфеджування невідомих мелодій, читання пісень з аркуша, та ін.). На жаль, друкованої літератури для оркестру дитячих музичних інструментів обмаль. Одним з реальних шляхів розв'язання окресленої проблеми може стати створення і впровадження у практику роботи оркестрів дитячих музичних інструментів аранжувань та опрацювань програмових музичних творів М. Д. Леонтовича, котрі увійшли у пропонований навчально-репертуарний посібник.

Посібник складається з двох розділів: теоретичного і практичного. Теоретичний розділ висвітлює основні питання роботи в навчальному процесі оркестру дитячих музичних інструментів – функції і завдання вчителя музики та малих оркестрантів: форми проведення занять у дитячому колективі; планування роботи; перелік найменувань дитячих музичних інструментів; принципи оркестрування програмового матеріалу. В другому, практичному розділі музичний матеріал максимально наближено до практичного використання на уроках музики і проведенні позакласних музичних заходів.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ОРКЕСТРІ ДИТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

І. ФУНКЦІЇ І ЗАВДАННЯ ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ТА УЧАСНИКІВ ОРКЕСТРУ ДИТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Гра на дитячих музичних інструментах є однією з найдоступніших форм роботи з молодшими школярами. Вони швидко засвоюють нотну грамоту, набувають елементарних навичок інструментального виконання, ознайомлюються з музичними творами. Активна участь у заняттях сприяє формуванню компетентності молодшого школяра у світі мистецтва, розвитку музичної творчості, вихованню вмінь і навичок колективного музикування, формуванню художнього смаку, любові до музики, розвитку чуття ритму, тембрового і гармонічного слуху. Гра на дитячих інструментах сприяє залученню до активної музичної діяльності всіх без винятку дітей незалежно від рівня їх здібностей.

Дуже важливою справою є добір репертуару для оркестру дитячих музичних інструментів. Учителю необхідно виходити з педагогічних завдань: добирати твори, зрозумілі дітям, з урахуванням дитячих смаків й інтересів, емоційні, відповідні технічним можливостям молодших школярів. Діапазон пісень для учнів 1 класу становить re^1 – do^2 , для 2–4 класів – do^1 – mi^2 , що і відповідає природі голосового апарату дитини цього віку і можливостям дитячих музичних інструментів. Теситура пісень не повинна бути напруженою, із занадто високими чи низькими звуками, це дасть можливість дітям співати природнім звуком, красиво й виразно. Мелодійний рисунок бажано вибирати плавний, темп помірний. Цим вимогам відповідають народні пісні. Крім того, народні пісні мають куплетну форму, що дає змогу швидше вивчити мелодію й акцентувати увагу на виразності виконання.

З усіма дітьми, особливо з нечисто інтонуючими, необхідно проводити роботу, поступово ускладнюючи репертуар для розвитку музичного слуху, пам'яті, голосу. Для цього вчитель розміщує дітей у такий спосіб: найкраще посадити дітей, що інтонують не чисто (друга група), на перші дві-три партії кожного ряду, а дітей з кращим слухом (перша група) – позаду них. Тоді учні другої групи легше виправляють свої помилки, адже вони добре чують правильне звучання музичних інструментів і голоси учнів першої групи, які чисто інтонують. Також музичні інструменти допоможуть вчителю під час індивідуальної роботи з нечисто інтонуючими дітьми. Учень

самостійно вчиться грати і співати вправу, вчитель контролює, виправляє і дає наступні завдання.

Музикування на дитячих музичних інструментах можна використовувати на кожному уроці музики: у ході вивчення та виконання пісні, слухання музики, вивчення музичної грамоти, як самостійний вид діяльності, як музична творчість. Даний вид музичної діяльності не лише розвиває музичні здібності учнів, урізноманітнює урок, приносять учням радість творчості, але й робить вивчення музичної грамоти до кінця осмисленим, дає можливість учням з вадами голосу та нечистою інтонацією повірити у свої "музичні сили".

Форми проведення занять у дитячому колективі

У роботі з оркестром необхідно використовувати всі форми проведення занять: індивідуальну (на початковому етапі навчання гри на музичному інструменті), групову (під час гри на однорідних музичних інструментах) і колективну (за умови впевненого виконання своїх партій кожним учасником оркестру). Колективна форма є найскладнішою. Вона приносить позитивні результати, якщо заняття правильно організоване і звучання чергується з поясненнями вчителя музики.

Планування роботи

Вчитель музики має заздалегідь планувати роботу дитячого оркестру. План роботи повинен складатися з двох основних розділів: навчальна робота і виховна.

Плануючи навчальну роботу, вчитель музики визначає теоретичні відомості, обсяг прийомів, навичок оволодіння музичним інструментом протягом певного періоду навчання, добирає музичні твори, які були б цікавими, нескладними та доступними для малих оркестрантів.

При плануванні виховної роботи необхідно не тільки звертати увагу на підготовку до проведення свят та заходів, але й організовувати зустрічі з місцевими композиторами, які пишуть для дітей, з учнями музичних шкіл і студій, з викладачами та студентами музичних закладів, які б заглиблювали дитину в світ музики, сприяли музичному розвитку і естетичному вихованню учасників дитячого колективу.

Перелік найменувань дитячих музичних інструментів

У процесі музикування використовуються найпростіші дитячі музичні інструменти. Усі інструменти дитячого оркестру можна поділити на п'ять груп.

1. Ударні (без визначеної звукової висоти): дерев'янні палички, барабани, бубни, тріскачки, тарілки, кастаньєти, маракаси, ложки, коробочки, пандейри (румби).

2. Ударні (з визначеною звуковою висотою): трикутники, дзвіночки, ксилофони (сопранові і альтові), металофони діатонічні, металофони хроматичні (сопранові і альтові).

У дитячому оркестрі ударні інструменти найчастіше використовують ритмічну функцію.

3. Струнні щипкові: гуслі, бандурки, цимбалки, ліри, цитри. Це діатонічні музичні інструменти.

4. Духові: сопілки, тріоли, вермони, сімони, панфлейти, окарини, духові гармоні.

5. Клавішно-язичнові інструменти: органולי, гармоніки "Крихітка", акордеони, баяни "Малятко".

До цього переліку можна додати фортепіано, баян і акордеон як ведучі або супровідні інструменти.

Протягом перших місяців доцільно ознайомити дітей з прийомами гри на різних інструментах. Група учнів з розвиненим музичним слухом може навчатися гри на струнних та духових інструментах, менш здібні діти – на ударних з визначеною звуковою висотою, найслабші – на ударних без визначеної висоти.

II. ПРИНЦИПИ ОРКЕСТРУВАННЯ ПРОГРАМОВОГО МАТЕРІАЛУ

Працюючи над оркестровкою та аранжуванням музичних творів, учитель музики має послуговуватися такими принципами:

- встановити тотожність між характером та фактурою (фортепіанного або баянного) викладу і тембровим забарвленням відповідних інструментів, до яких входять – дзвінкість, ніжність і яскравість. Це посилює емоційно-образний підхід до інструментовки;
- враховуючи характер музичних образів, значну увагу слід приділити їх розвитку;
- створювати нові темброві забарвлення завдяки сполученню подібних за характером звучання інструментів (металофон і ксилофон, трикутник і цитра, барабан і бубон, вермона і тріола);
- поєднувати почергові виступи окремих груп зі звучанням всього ансамблю інструментів відповідно до художнього задуму твору;
- передбачити рівень складності партій дитячих інструментів для виконання учнями різних класів. Діапазони мелодій мають бути невеликими, а самі мелодії побудовані на поступових ходах чи невеликих

- інтервалах з повторюваними зворотами. Фактура повинна бути достатньо прозорою, ритмічні малюнки – нескладними. Вчитель музики має досконало знати інструменти, їх тембри, діапазони, технічні можливості, а також – можливості своїх учнів.

Першочергову роль в музиці відіграє мелодія і тому особливо важливо, щоб вона прозвучала достатньо яскраво, рельєфно. Для здійснення цього рекомендується декілька способів, особливо ефективних в узгодженнях:

- для мелодії створюється так звана вільна зона (тобто регістр, якому вона розташована, не повинен бути зайнятий іншими голосами);
- треба забезпечити контраст тембрів мелодії та всіх голосів, які її супроводжують;
- викладення мелодії доручається одному чи декілька інструментам (однаковим чи різним);
- важливо також дотримуватись відповідності між характером мелодії і технічними можливостями як інструменту, так і виконавця.

Слід зазначити, що все сказане вище стосується також підголосків і мелодійних заповнень, котрі завжди прикрашають супровід і роблять його різнобарвним, підтримуючи безпосередній рух. Але для того, щоб загальне звучання оркестру не перевантажувати, бажано їх використовувати епізодично. При цьому виконання таких підголосків та мелодійних заповнень найкраще доручати тим інструментам, які за своїм тембром контрастують з мелодією.

Частково можливі і ритмічні заповнення, створені тими музичними інструментами, яким доручена гармонічна функція. До них можуть приєднуватися, або повністю брати на себе цю роль – ударно-шумові інструменти.

Якщо оркестр акомпанує співу дітей (солісту чи групі), оркестровка повинна бути легкою і прозорою.

Таким чином залучення дітей до гри на музичних інструментах, співу під власний акомпанемент, імпровізації, складання простих мелодій – сприяє їх активному музичному розвитку.

Дударик

Українська народна пісня

Помірно

Металофон
дзвіночок

Металофон
альт

Духова
гармонь

Румба
Маракаси

Спів

Ф-но

Ді - ду мій! Ді - лу мій! Ді - лу мій,
тиж, бу - ло,
луда тво - я

Detailed description: This system contains the first six staves of the musical score. The top three staves are for the Metallophone (bell and alto), Wind Harmonica, and Rumba Maracas. The fourth staff is the vocal line with lyrics. The bottom two staves are for the piano, with a *mf* dynamic marking. The time signature is 2/4. The key signature has one flat (B-flat).

ду - да - ри - ку, тиж бу - ло, се - лом і - деш, ка - зна ко - му до - ста - ли - ся (далі ті ж
вду - ду гра - єш, тепер те - бе не - ма - є!
гу - ля - є, — іпа ши - ки зо - ста - ли —)

Detailed description: This system contains the remaining staves of the musical score. It includes the vocal line with lyrics and the piano accompaniment. The lyrics continue from the first system. The piano part features a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. The time signature remains 2/4.

14

14

14

14

слова, що і в Ік.)

14

20

20

20

20

20

20

25

Ді - ду мій! Ді - ду мій!

Діду мій! Діду мій!
 Діду мій, дударіку,
 Ти ж було селом ідеш,
 Ти ж було в дуду граєш.
 Тепер тебе немає,
 Дуда твоя гуляє,
 І пищики zostалися,
 Казна кому досталися,
 Діду мій! Діду мій!

Подільяночка

Українська народна пісня

Помірно

Металофон
сопрано

Духова
гармоніка

Румба
Маракаси

Спів

Баян

The first system of the musical score consists of five staves. The top staff is for the Soprano Metallophone, followed by the Wind Harmonica, the Rumba Maracas, the Vocal line (which is currently empty), and the Bayan. The Bayan part is written in a grand staff with chords marked 'M' and a '7' chord. The key signature has one flat and the time signature is 2/4.

The second system of the musical score consists of five staves. The top four staves (Metallophone, Wind Harmonica, Maracas, and Vocal) contain the melody for the first line of lyrics. The fifth staff is the Bayan accompaniment, with chords marked 'M' and '7'. The lyrics are: "Десь тут бу - ла по - до - ля - ноч - ка, десь тут бу - ла". The key signature and time signature remain the same as in the first system.

9

мо - ло - де - сень - ка, Тут во - на впа - ла, до зем-лі при-

14

па - ла, тут во - на впа - ла, до зем-лі при - па - ла.

Десь тут була Подоляночка,
Десь тут була молодесенька.
Тут вона впала,
До землі припала.

Ой встань, встань Подоляночко,
Ой всань, встань, молодесенька!
Вмий своє личко, як ту скляночку,
Біжи до Дунаю, візьми ту, що скраю.

Завдання гри. Ходьба по колу. Виховання уваги.

Хід гри. Діти стоять колом. Одна дитина, Подоляночка – поза колом.

Під пісню на слова: Десь тут була подоляночка,
Десь тут була молодесенька,
діти ідуть по колу вправо, а подоляночка – ліворуч.

На слова: Тут вона впала,
До землі припала,

діти зупиняються і підіймають з'єднані руки. Подоляночка вбігає в коло і присідає. Діти рухаються по колу вліво і співають: Ой встань, ой встань, подоляночка,

Ой встань, ой встань, молодесенька.

Тримаючись за руки, вони підходять до подоляночки, а потім відходять назад.

На слова: Вмий своє личко, як ту скляночку,
Біжи до Дунаю, візьми ту, що скраю,

Подоляночка умивається, біжить до будь-якої дівчинки в колі, бере її за обидві руки і кружляє з нею. Після цього вони міняються ролями.

Гра повторюється декілька разів.

Правила гри, Подоляночка виконує рухи за текстом слів. Ходить по колу вправо, вліво.

Вказівка до гри. Вчитель стежить, щоб діти не звужували коло, рухалися ритмічно.

Ой, лис до лисці

Жартівливо

Українська народна пісня

Музична партитура для духових, ударних та фортепіано.

Інструменти:

- Духова гармоніка
- Металофон сопрано
- Маракаси
- Тамбурін
- Бубен
- Спів
- Баян

Музична партитура для вокалу та фортепіано.

Інструменти:

- Спів
- Баян

Текст пісні:

Ой лис — до ли си ці бо ро зень - ко - ю йшов.

2/9

Ой ли-сич-ко, ой се-стрич-ко ти мо-я. Ти мо-я.

Ой лис до лисиці борозенкою йшов,
Ой лисичко, ой сестричко ти моя!

Борозенкою йшов, куль соломи знайшов.
Ой лисичко, ой сестричко ти моя!

А в тім кулі черевички були.
Ой лисичко, ой сестричко ти моя!

Черевички одівав на лисичку поглядав.
Ой лисичко, ой сестричко ти моя!

Чи ти, куме, дурний, чи ти нерозумний?
Ой лисичко, ой сестричко ти моя!

Чи ти в лісі не бував, чи ти звірів не видав?
Ой лисичко, ой сестричко ти моя!

Хоч я в лісі бував, та ж лисиці не видав.
Ой лисичко, ой сестричко ти моя!

Грицю, Грицю, до роботи

Українська народна пісня

Металофон
сопрано

Духова
гармоніка

Ксилофон

Маракаси
тамбурін
бубен
Спів

Баян

5

Гри - цю, Гри - цю, до ро - бо - ти! ВГри - ця пор - ва - ні - чо - бо - ти.

16

The musical score is arranged for a band and includes a vocal line. The instruments listed are Metaloфон (soprano), Духова гармоніка (wind harmonica), Ксилофон (xylophone), Маракаси тамбурін бубен (maracas, tambourine, bongo), and Баян (balalaika). The score is in 2/4 time with a key signature of two sharps (D major). The vocal line starts at measure 5 with the lyrics 'Гри - цю, Гри - цю, до ро - бо - ти! ВГри - ця пор - ва - ні - чо - бо - ти.' The piano accompaniment for the balalaika includes chords marked with 'Б' and '7'.

8

ні - чо - бо - ти. Гри - цю, Гри - цю, до те - лят! ВГри-ця ні-жень - ки бо-лять.

Б Б М 7 Б 7 Б

"Грицю, Грицю, до роботи!" -
 В Гриця порвані чоботи.
 "Грицю, Грицю до телят!" -
 В Гриця ніженьки болять.

"Грицю, Грицю, молотити!" -
 Гриць нездужає робити.
 "Грицю, Грицю врубай дров" -
 А Грицько щось нездоров.

"Грицю, Грицю, роби хліб!" -
 "Кахи, кахи, щось охрип".
 "Грицю, Грицю, іди їсти!" -
 "Ой, чекайте! Де б мні сісти!"

Женчикок-бренчикок

Українська народна пісня

Пожвавлено

Металофон
дзвіночок

Металофон
альт

Металофон
сопрано

Духова
гармоніка

Вермона

Ксилофон

Спів

1. Жен-чи-чок - брен - чи - чок ви - лі - та - є, Як би - то,
ви - со - ко ні - жень - ку пі - дій - ма - є.

Трикутник

Тамбурін
Маракаси

Ф-но

The musical score is written in 3/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It features ten staves: three metallophone parts (treble clef), a wind harmonica (treble clef), a vermona (treble clef), a xylophone (treble clef), a vocal line (treble clef) with lyrics, a triangle (percussion), a tambourine and maracas (percussion), and a piano (grand staff). The melody is primarily in the soprano metallophone and vocal parts.

6

Three staves of musical notation, each containing a whole rest in every measure. The staves are arranged vertically and are part of a system starting at measure 6.

6

Two staves of musical notation. The top staff contains a melodic line with eighth and quarter notes. The bottom staff contains a supporting line with eighth notes and quarter notes. The system starts at measure 6.

6

One staff of musical notation containing a melodic line with eighth and quarter notes. The system starts at measure 6.

на - би - то, ні - жень-ку про - би - то, взе - ле - нім лу - гу бе ри со - бі

6

Two staves of musical notation. The top staff contains a melodic line with eighth notes and quarter notes. The bottom staff contains a supporting line with eighth notes and quarter notes. The system starts at measure 6.

6

Two staves of musical notation. The top staff contains a melodic line with eighth notes and quarter notes. The bottom staff contains a supporting line with eighth notes and quarter notes. The system starts at measure 6.

12

12

12

12

дру- гу. 2.Ой до схід со - неч - ка жен - чик схо-пивсь ро - со - ю
 3.Зе - ле - не жи - теч - ко впо - лі він жав, зран-ку - до

12

12

gma

18

18

18

18

чи - сто - ю брен - чик у - мивсь як - би - то, на - би - то, ні - жень-ку
 ве - чо - ра не - спо - чи - вав

18

18

24

24

24

24

24

24

про - би - то, взе - ле - нім лу - гу бе - ри со - бі дру - гу.

4. Ой по - ла -
гру - до - ю
5. Хоч - стер - ня
спа - ти не

24

24

30

30

30

30

но - чку — він весь день хо - див як би - то на - би - то,
 го - стро - ю ні - жку на - бив
 ко - леть - ся ні - жка бо - лить
 хо - четь - ся, гу - лять кор - тить.

30

30

35

35

35

35

35

ні - жень-ку про - би - то, взе - ле - нім лу - гу бе-ри со - бі дру - гу.

35

35

Женчикок-бренчикок, вилітає,
Високо ніженьку підіймає.

Приспів:

Якби то набито, - ніженьку пробито,
В зеленім луку бери собі другу.

Ой до схід сонечка женчик схопивсь,
Росою чистою бренчик умивсь.

Приспів.

Зелене житечко в полі він жав,
З ранку до вечора не спочивав.

Приспів.

Ой по ланочку він десь ходив,
Грудою гострою ніжку на бив.

Приспів.

Хоч стерня колеться, ніжка болить –
Спати не хочеться, гулять кортить.

Приспів.

Хід гри. Діти стоять у дві лави, імітуючи вулицю. Танцюючи щось подібне до мазурки, по ній пробігає Женчикок (дівчинка). На останні слова вона вибирає крайню з тих, що співають, і направляє її замість себе через вулицю. Після цього Женчикок стає в ключі, і гра продовжується.

Їхав козак на війноньку

Українська народна пісня

Музична партитура для ансамблю, що складається з наступних інструментів:

- Металофон дзвіночок
- Металофон сопрано
- Духова гармоніка
- Ксилофон
- Ложки
- Баян

Партитура складається з двох систем. Перша система містить партитури для всіх інструментів. Друга система містить партитури для голосу та інструментів. У партитурі баяна вказано акорди: М, 7, М, 7, Б, Б.

11

11

11

11

11

11

7 Б М М 7 М

В В 4 В

17

17

17

17

17

17

М 7 М М М 7 М

В 4

Тамбурін
Маракаси

23

23

23

23

23

7 M M 7 M M

B

29

29

29

29

29

M 7 M 7 B B 7

B

36

Б М М 7 B

B 4

40

М М 7 М М

B 4 29 B

45

45

45

45

45

M 7 M 7 M

49

49

49

49

49

M B4 5 B3 B2 M M M

ЗМІСТ

Від автора.....	3
Організація навчально-виховного процесу в оркестрі дитячих музичних інструментів	
I. Функції і завдання вчителя музики та учасників оркестру дитячих музичних інструментів.....	4
II. Принципи оркестрування програмового репертуару.....	6
Дударик.....	8
Подоланочка.....	11
Ой лис до лисиці.....	14
Грицю, Грицю, до роботи.....	16
Женчикок – бренчикок.....	18
Їхав козак на війноньку.....	26
Зміст.....	31

Навчальне видання

Попович Анатолій Васильович

**ДИТЯЧІ ОРКЕСТРОВІ
ТВОРИ МИКОЛИ ЛЕОНТОВИЧА
У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

*Навчально-репертуарний посібник
для учнів I – IV класів загально-освітньої школи*

Підписано до друку 14. 11. 2007. Формат 60X84 1/8. Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.

Обл. – вид. арк. 2,82. Умовн. друк. арк. 3,72.

Зам. № _____ Наклад 100.

Кам'янець-Подільська міська друкарня,

пл. Польський ринок, 18